

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

He. Facti sunt hostes in capite ejus... parvuli ejus ducti sunt in
captivitatem. Thr. 1. v. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCVRSVS IX.

He.

Parvuli ejus ducti sunt in Captivitatem.
Thren. 1. v. 5.

DE ECCLESIA.

Plangit parvulos Magnatum scandalis in captivitatem, & ruinam trahi.

L Magna erga parvulos affectum Dei Filius contestatus est, quos tanquam perfectionis Speculum discipulis suis proposuit, Et advocans Iesus parvulum, statuit eum in medio eorum, & dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Et iterum, cum discipuli increparent eos, qui parvulos Domino oblatum venerant, quibus manus suas Divinas imponeret; mandavit, ne parvulis accessum ad se intercluderent: *Sinite parvulos venire ad me, & nolite eos prohibere ad me venire, talium est enim regnum caelorum.* Quin imò tanto Zelo

Math. c. 18. v. 3.
Parvuli Christo ob. vi.

Math. 19. v. 14.

Parvulorum, & pusillorum curam gessit, ut comminaretur expedire ei, qui scandalizaverit unum de pusillis istis, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.

Math. c. 18. cit.

Per parvulos autem & pusillos, non tantum a tate & statura parvuli, sed maximè, (juxta S. Hieronymi mentem) intelligendi sunt *Parvuli malitia*, quos scandalo in ruinam trahi summo opere prohibet Christus. Sed & Propheta noster, non tantum in servitutem Babylonicam tractos luget parvulos, id est infantes, & pueros, sed maximè parvulos malitia scandalis majorum, in perditionem adductos deplorat Ecclesia, quippe (ut

Parvuli malitia.

Scandalizantur à majoribus.

DISCVRSVS

DE ECCLESIA

Cornelius
hic.

(ut insinuat Cornelius) Parvuli, Navitij in fide, vel Religione ducuntur in captivitatem, cum seniorum peccatis, & pravis exemplis in dissolutionem & scelera abducuntur. Quantum ergo deploret Ecclesia hosce parvulos vel in peccati, vel hæreseos captivitatem majorum scandalo ductos, in præsentem exponam.

II.

Scandalū
quid?

Scandalum desumptum est, à græca voce σκάνδαλον, quod idem nobis est, ac offendiculum, quod alteri ad ruinam causam præbet: Hinc scandalum describitur: dictum, vel factum minus rectum, præbens occasionem ruinae alteri. Verbis proximus ad ruinam trahitur, cum in præsentia maximè pusillorum talia verba, vel obscœna, vel alia indecentia proferuntur, ex quibus pusilli faciliè ad ruinam occasionem accipiunt. Maximè autem ad captivitatem & lapsum trahuntur pusilli, ac simplices per falsas, & pravas doctrinas, quando nempe simplices, ac scripturæ, sanctorumque Patrum expositionum inexpertes homines ad hæreticos errores ducuntur per perverfas, & à spiritu sancto nusquam intentas, sed à proprio tantum genio, & vertiginoso libertatis spiritu adinventas, S. Scripturæ interpretationes, de talibus illud Psalmistæ intelligi potest: *In viâ hac, qua ambulabam,*

Scandalū
per doct-
rinas fal-
sas.

posuerunt superbi laqueum mihi. Quod de hæreticis bene Augustinus explanat: Nam & hæretici in nomine Christi nobis volunt abscondere scandalum. affirmat quidem Doctor gentium, quod oportet hæreses esse, Deo scilicet eas permittente ad suorum probationem, fidelium exercitationem, & veritatis elucidationem, juxta Expositorum explanationem: Quod etiam ipsa divina Sapiencia jam innuebat: *Necesse est, ut veniant scandala, veruntamen vobis homini illi, per quem scandalum venit.*

psal. 147
v. 4.
S. August.
hic.

1. Corin. 11. v. 19.

Math. c. 18. v. 7.

III.

At quisnam ille homo, per quem in Ecclesiam tale introductum est scandalum, & scandalosa doctrina? An fortè Augustinus, Ambrosius, Gregorius, Hieronymus, Bernardus, Bonaventura, Thomas Angelicus, aut alius qui vis ex SS. Patribus, & Ecclesie Catholicae Doctoribus? Quos Neotherici nostri Sectarij in multis à recta veritatis semita aberasse, & consequenter etiam aliis laqueum ad errorem posuisse, talisque doctrinas subinde docuisse, de quibus durissimam in die iudicij rationem reddituri sint, edicere non verentur. Sed edicere amabo, quos errores contra S. Scripturæ, & aeternæ Veritatis oraculum? Quas falsitates, & hæreses hi sancti Patres docuerunt, ubi & in quo passu crimen falsi

Hoc non
dederunt
SS. Patres

K. 2.

falsi

falsi in pervertendo S. Scripturæ textu commiserunt? Quos jocos obscenos, & insulas lascivias & scurrilitates scriptis suis inseruere? Scripsere forsitan, & effudere tam impuros, scurriles inter pocula discursus, quales Lutherus in Epicuræ sentina profundatus eructavit? de quo etiam circa corruptum scripturæ textum testatur Zvinglius, quod *Christi verba corrumpit, ac depravat*; Cum è contra alij de eodem crimine falsi Calvinum inculpent, ac nominatim Carolus Molinæus, qui in sua Novi Testamenti translatione hisce verbis in Calvinum intonat: *Textum Evangelicum desultare facit sursum versus; vim infert literæ Evangelicæ, & illam invertit, in locis transponit, & insuper addit literæ.* Isti ergo cum suis asseclis fuere, per quos scandalum venit, & per quorû perversam doctrinam tot millena, imò milliones parvulorum & simplicium in Captivitatem hæreticæ pravitatis ducti sunt. Si ergo ille, per quem unicus tantum parvulus fuit scandalizatus, tam sævas meretur tormentorum pœna, it expediret, si ei mola asinaria supenderetur in collo ejus, & demergeretur in profundum maris, quibus pœnis & suppliciis dignus est, qui infinitum parvulorum numerum scandalosâ doctrinâ &

vitâ è claustris, & sinu S. Matris Ecclesie post se in captivitatem errorum traxit, ad instar detestandi illius draconis, qui *caudâ trahebat tertiam partem stellarum celi* & Tertiam (dico) pene totius Europeæ Ecclesie partem? Quantam ergo divinæ iræ vindictam in se scandalorum horum auctores in caput suum congesserunt?

Ut Jeroboam, eximius Machiavellica Politicæ præcursor, decem tribus, quæ à Rege Roboam defecerant, sibi securâ fidelitate addictas conservaret, hinc inde in excelsis vitulos aureos adorandos erexit, ipse suâ malitiâ, & Idololatræ abominacione non contentus, in hoc maxime laboravit, ut reliquum etiam populum post se traheret, ne visitandi templi Hierosolymitani occasione, ad partes Roboam successivè accederent. Hoc ergo maligno excogitato consilio Jeroboam populum sibi devotum, at Deo sacrilegum, & Idololatræ effecit. Contra hoc, maligno concilio, excogitatum scandalum, ita exarsit Deus, ut inexorabili contra eum excandescens furore, non alio deinceps in sacris literis Jeroboam titulo dignetur, quàm *Jeroboam, qui peccavit, & peccare fecit Israel.* Quoties enim in libris Regum de Jeroboam fit mentio, semper

contra

Sed Novellantes scilicet.

Zvingli resp. ad Lucher. tom. 2.

Vide Methodum. Card. de Richelieu l. 2. c. 8.

Milliones parvulorum post se traxerunt.

Apoc. 11. v. 4.

IV.

3. Reg. 11. v. 16.

Jeroboam ad Idolatram trahit. f. b. d. i. o. s.

3. Reg. 14. v. 16. Peccare fecit Israel.

contra eum indignabundus hæc verba eructat Deus: *Qui peccare fecit; qui peccare fecit Israël*, ad eum ut quatuordecim, & ultra, vicibus, scandalo irritatus contra eum Deus, hoc identidem scandalum ipsi exprobrat: *Qui peccare fecit, qui peccare fecit Israël.*

Eadem politica usi magnates in apostasia.

Væ magnatibus, qui ratione politicâ ducti, ut domesticam penuriam monasticis bonis, & foundationibus sublevarent, parvulos secum in captivitatem hæresum traxerunt: *Qui peccarunt, & peccare fecerunt Israël.* Sed durius adhuc iudicium illis, qui non spiritus, sed carnis libertate ducti, Magnatibus suâ perversâ doctrinâ ad defectionem occasionem dedere, & ut eos sibi devotos conservarent, aureis illis vitulis, monasticis redditibus, sacrificare fecerunt: Peccaverunt, & peccare fecerunt Israël. Non minus excusabiles sunt Primates, Præsides, Patres, ac Matres-familias, qui pariter scandalosâ suâ vitâ, & moribus non tantum Deum offendunt, & peccant, sed etiam peccare faciunt Parvulos, eosque secum malo exemplo & scandalo in ruinam trahunt.

Similiter rei Prælati, patres, &c.

2. Reg. 12 v. 1.

David in filio puni-entur.

Graviter David perpetrato adulterio, & homicidio innocentis Uriæ ceciderat, eodem infelicio, quò nec ipse castus sui agnosceret enormitatem, donec Nathan Propheta

turpitudinem commissi sceleris ob oculos posuit. tum primum David errorem suum agnosce-re, & ex contrito summe corde exclamare: *Peccavi Domino.* Tantus, ac tam perfectus erat hic licet unico verbo conceptus contritionis actus, ut delendo penitus peccato sufficeret, attestante Propheta: *Dominus quoque transulit peccatum tuum: non morieris.* Licet autem non tantum culpa Davidi remissa, sed etiam pœna quoad propriam personam mortem fuerit mitigata; *Non morieris, id est, in propria persona, (ait Lyranus) sed in filio tibi nato: Verumtamen... filius, qui natus est tibi, morte morietur.* Sed & hæc filij sui mors, profundè cor David penetravit, ita ut in terram prostratus, jejuniis se affligeret, & ex intimo cordis affectu Dominum pro salute filioli deprecaretur; at inexorabilem invenit divinæ Justitiæ rigorem, & sententiam irrevocabilem: *Statutum; filius qui natus est tibi, morte morietur.* Cur autem tam ardentibus Davidis preces, & cor contritum & humiliatum despexit Deus, quò minus exaudiret, & vitam etiam parvulo condonaret? *Causa subditur (respondet solidè Lyranus) quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, quia homines (addit Lyranus) ignorantes, & mali, ex hoc blasphemaverunt.*

v. 12.

Lyranus sed in hic.

Quia fuit peccatum scandalosum.

Lyranus hic.

K 3

phema.

phemabant iudicia Dei occulta; dicentes eum iniuste egisse, reprobando Saul, & eligendo David, qui satis peiora fecerat, quam Saul. Licet enim David perpetratum scelus studiosissime celare conaretur, tamen Joab (uti Abulensis memorat) ad se exculpandum coram plurimis, qui indignabantur, Uriam ad occisionem & macellum invidiosè ab eoductum fuisse, literas Davidis hinc inde pro occasione exhibuit, ut culpam non sibi, sed Regi imputandam demonstraret; hinc ergo populus erga Regem aversum gerere animum, rebellionis scintillas fovere, & iudicia Dei occulta blasphemare cœpit, quod adulterum & homicidam Sauli prætulisset, qui nullius mariti thorum violasse, aut fidelem sibi servum tam proditoriè mactasse unquam auditus sit: hic ergo David per scandalosa sua delicta blasphemare fecit inimicos Domini.

Eruditissimus Cornelius à Lapide per inimicos Domini non ipsos Israelitas, sed Gentes Idololatrias intelligit, apud quas de Davidis delictis non minus rumor percrebuerat, has ergo blasphemare fecit David: *Ut dicerent: Ecce quam scelesti sunt Israelita, Dei cultores, ac imprimis eorum Rex, & propheta David. Hęcine est sanctitas populi Dei? Hęc-*

Quo blasphemare peiora fecerat, quam Saul. Licet enim David perpetratum scelus studiosissime celare conaretur, tamen Joab (uti Abulensis memorat) ad se exculpandum coram plurimis, qui indignabantur, Uriam ad occisionem & macellum invidiosè ab eoductum fuisse, literas Davidis hinc inde pro occasione exhibuit, ut culpam non sibi, sed Regi imputandam demonstraret; hinc ergo populus erga Regem aversum gerere animum, rebellionis scintillas fovere, & iudicia Dei occulta blasphemare cœpit, quod adulterum & homicidam Sauli prætulisset, qui nullius mariti thorum violasse, aut fidelem sibi servum tam proditoriè mactasse unquam auditus sit: hic ergo David per scandalosa sua delicta blasphemare fecit inimicos Domini.

Id est Israelitas perverfos

Cornelius hic.

Vel in his gentibus.

cine pietas Regum & Prophetarum? Certe nostri Dei tales non sunt, nec vos tales esse patiuntur. Concludit porrò hanc suam sententiam præfatus auctor hisce ponderosis verbis. *Disce hic, quam grave sit peccatum scandali, præsertim quo fideles infidelibus dant occasionem blasphemandi Deum. Quod gravissimum sandali peccatum Deus utique inultum esse non patitur.*

Miramur subinde, quòd Deus modernis temporibus per iteratas plagas Christianum populum affligat, miramur, cur Deus quasi supra pusillum Catholicorum gregem misereri obliviscatur, & in ira sua contineat misericordias suas, iteratis semper in nos flagellis advertens? sed quid miramini, & populi fideles, ultricem Dei manum, nunquid vos eam provocastis, & adhuc continuo provocatis, dum scandalosâ vestrâ vitâ blasphemare fecistis, & adhuc blasphemare facitis inimicos Domini, infideles populos, & hæreticos, qui videntes Catholici populi gravia delicta cum Amonitis, & Philistæis obiciunt nobis: Ecce, quam scelesti sunt Catholici, Dei cultores? Hęcine est sanctitas populi Dei, præsertim si dissolutum viderint Clericum, aut Religiosum, si minus exemplarem Antistitem, aut Principem

VI.

vnde cor flagella.

Nisi ob scandala sa peccata

perem: Hæcine, exclamant, est pietas Regum & Prophetarum? Hæcine sanctitas personarum Deo dicatarum? Blasphemare hoc modo incipiunt ex scandalosa fidelium vita, inimici Domini.

foret, ac in tantum Christiana: vita ac Religionis sanctitatem contempfit, ut vel ipsos suos Mahumeranos Christianis non inferiores judicaret, imò illos tales esse non pateretur. Et quia populus Christianus scandalosa vitâ sua blasphemare fecit inimicos Domini, meritò ipforum Saracenorum armis in eum Deus animadvertit, & eorum jugo Christianas gentes subjecit, per quas nomen Domini fuerat blasphematum. *Ob scandalosa vitam.*

Salvianus l. 4 de Gubern. Dei. Ecclesiam contempribilem faciunt.

Hoc malum peculiariter tantum (uti notat Salvianus) Christianorum (imò Catholicorum) est, quia per eos blasphematur Deus, qui bona dicunt, & mala faciunt, qui ut scriptum est, Deum verbis confitentur, factis autem negant. Et quidem hæc ipsa facta scandalosa, sunt, ob & per quæ ab inimicis Domini blasphematur, & Ecclesie sanctitas contemnitur.

Quòd optimè confirmat, & notat Chrysostomus his verbis: *Quia quando vel paruum delictum vident nostrorum, statim linguam excuunt, simul contra omnes, & ex unius delicto, totam Christianorum gentem judicant.* Aded ex uno membro, totius corporis tabem æstimant, quânto magis si non unum, sed plura membra infecta videant?

Io. Chrysost. serm. 15. in Epist. ad Rom.

VII. Solymanus Turcarum Imperator præterito sæculo Christianorum fines infestans, cum tantis sceleribus, ac impudicis faminis, gulosis & ebriolis gluttonibus Christianorû castra referta esse intellexisset, parû sibi à Christianorû castris timendû dixit, cum nõ nisi vel cû ebriosis, vel faminis sibi pugnandum

offendiculo estote Judæis, & gentibus, & Ecclesie Dei. Absque offendiculo, id est, scandalo (glossatur Intellinearis) estote Judæis & gentibus, *qua non sic arguantur (addit eadem glossa) sed in suo errore confirmantur.* Nam licet diu & Saracenos & hæreticos, increpemus, & diris devoveamus cum suis erroribus, & tamen vitam illis non absimilem ducamus, non sic arguendo convertuntur, sed in suo errore confirmantur, blasphemantes nomen Domini. Cùm è contrario per vitæ exemplaris splendorem, & condescensionem, *Conversus iste vel illis, in fide magis stabiluntur, & non conversi ad fidem attrahuntur,* ait Lyranus. *Lyranus hic.*

Ob scandalosa vitam.

1. Corin. c. 10. v. 32

Glossa Lucertus.

Solymanus contemnit Christianos.

VIII. Ardentibus precibus apud divinam majestatem instabat Daniel, ut demum populus Hebraus à Babylonico jugo segregaretur.

VIII. Daniel. c. 10. v. 12.

grega-

gregatus, liber in patriam dimitteretur, fuis diu lacrymis, & precibus parum effecisse videbatur Propheta, donec tandem felicem nuncium ei attulit Angelus (quem multi S. Gabrielem Archangelum populi Judaei Custodem fuisse aestimant) exauditas scilicet fuisse preces suas, ac populum pro voto in Palaestinam reducendum. Causam verò retardationis adiunxit idem S. Archangelus: Princeps autem regni Persarum, id est, Angelus (juxta expositionem Interlinearis glossæ) hoc est, Custos Angelus Persarum, restitit mihi viginti & uno diebus, & ecce Michaël unus de Principibus primis, venit in adiutorium meum.

Glossa
Interl.

Angeli
pacis quo
modo sibi
contrarij.

Lyranus
hic.

Custos
Persarum
Indeos
servari
petijt.

Magnum hinc exoritur dubium, quanam hæc contrarietas fuerit Angelorum? Cum enim Angeli, boni sint Angeli pacis, aestimat S. Hieronymus, quod malus Angelus restiterit Custodi Angelo Judæorum; verum S. Gregorius, & alij cum glossa aestimant præcisè de bonis Angelis hinc sermonem esse, ubi tamen notat Lyranus; Non tamen inter Angelos sanctos est contrarietas voluntatum simpliciter, quia voluntates eorum sunt conformes divinæ voluntati, quia tamen de futuris ignorant, quid Deus velit, idè aliquando consulendo Deum de aliquo futuro circa populos, quibus præsent, allegant merita contraria,

& sic dicuntur resistere ad invicem, sed quando revelatur eis super hoc divina voluntas, simpliciter concordant in ea. Hac ergo factâ suppositione judicat Hugo Carensis, restitisse Principem & Custodem Angelum Regni Persarum Custodi Judæorum in dimittendo populo, ut populus Persarum, in-
ter quos erant in fide unius Dei per per eos in eos edoceretur & exemplo ad eus-
cultum traheretur. *ut per eos in fide aduc-
veritur.*

In præterito Suecico cruento bello per quatuor pene lustra protracto, gemebat, & suspirabat Germania nostra pacem, nec dubium, quin & Princeps Imperij Romani, Custos scilicet Angelus ejusdem, omni-
niumque Provinciarum Catho-
licarum pro impetranda nobis
pace ferventer apud Deum in-
terefferint; sed vereor, ne &
Princeps Regni Suecorum, &
omnes simul cum eo Septem-
trionalium Provinciarum Cu-
stodes Angeli restiterint, op-
tantes, ut crediti sibi clientes
ad bellandum ab Aquilone hæ-
resibus infecto ad partes nostras
copiosius transirent, urbes &
Provincias Catholicorum oc-
cuparent, ut scilicet Acatoli-
ci Principes & milites à Catho-
licis in vera fide edocerentur,
& in cognitionem Ecclesie Ro-
manæ devenirent, nam prius
Religiosos & Clericos tanquã
quædam monstra infernalìa, Pa-
pam

IX.

Catholico
miscetur
hæretico.

Vi hi il-
lorum con-
sortio con-
vertan-
tur.

pam tanquam Antichristum ab-
horrentes, posthac cum iis cœ-
père miscere colloquia, eorum
mores approbare, de contro-
versis fidei confidenter discursu-
re, ita ut in vera fide multi e-
docerentur, alij autem mitiora
saltem de fide Catholica sentien-
tes, in patriam reversi, longè
diversa, quàm edocti fuerant,
nuntiarent, quò factum, ut non
tantum ipsa Sueciæ Regna, sed
ex singulis omnino serenissimis
familiis Romani Imperij, qui-
dam ad fidem Romano-Catho-
licam accesserint, prout in Con-
cione festi Epiphaniæ fufius de-
duxi: Ita ut prudentes quique
congruenter judicent, ex hoc
capite Romanæ Ecclesiæ plus
profuisse bella Suecica, & Aca-
tholicorum irruptiones, quàm
obfuisse, & illud, quòd nobis
fuit in pœnam, hostibus fuisse
ad eruditionem, & conversionem.

Idem occasione vel mercan-
tiæ, vel videndarum regionum
linguarumve exterarum addif-
cendarum, hodiè que contingit,
dum Lutheranorum, Calvini-
starum, Zvinglianorum, &c.
non pauci, regiones vel nostras,
vel Gallicas, aut Italicas fre-
quentant, & Romam, Viennam,
Parisios, &c. inhabitant, quòd
summo opere Principibus illo-
rum Angelis placet, ut inter
nos in vera fide doceantur, &

P. Franc. Josephi Op. IV.

bono Catholicorum exemplo
ad Religionem Catholicam, &
sinum Ecclesiæ attrahantur.

Siquidem autem pusilli tales, & ignorantes, hæretici inter
Catholicorum consortia scan-
dalosam vitam, virgines lascivi-
viâ squalidas, Sacerdotes &
Prelatos sub mundanis curis
gementes, Religiosos dissolu-
tos videant, incipiunt blasphema-
re bonum nostrum nomen, Catho-
licam scilicet Religionem, fi-
dem, doctrinam, Ecclesiam.
Sed vae talibus, qui blasphema-
re faciunt inimicos Domini!
Vae mundo à scandalis? Vae ho-
mini illi per quem scandalum
venit! Melius tali foret, ut mo-
la asinaria suspenderetur collo-
ejus, & demergeretur in pro-
fundum maris.

Tanta revera est gravitas
scandali, quo occasio blasphe-
mandi inimicis Domini, & rui-
næ pusillis datur, ut citius quis
subire pœnosam mortem, quàm
in minimum consentire scanda-
lum deberet.

Generosissimum in hoc toti
orbi præstitit exemplum nona-
genarius, senio confectus, sed
zelo legis adhuc ferventissi-
mus Eleazarus; jussit hunc
immanis Rex Antiochus, aut
mori, aut contra Legem, car-
nem porcina manducare. At
ille gloriosissimam mortem
magis, quàm odibilem vitam
com-

L.

com-

Sed vae
scandali-
zantibus!

Rom. 14.
v. 16.

X.

2. Mach.
c. 6. v. 18.

Eleazar complectens voluntariè præbat ad supplicium. Erant qui commiseratione erga venerabilem viri senectutem ducti, persuadere saltem ipsi conabantur, ut carnes, quibus vesci licebat, secretò offerri sibi pateretur, & simularet tantùm, se manducasse, sicut rex imperaverat, de sacrificij carnibus, & sic à morte liberaretur. Sed quid ad hæc venerabilis senex? Non planè conservanda vitæ modum, sed cogitare cœpit ætatis ac senectutis suæ eminentiam dignam, & ingentia nobilitatis canitiæ, atque à puero optimæ conversationis actus, &c. mori ergo, quàm vel simulare legis transgressionem maluit. Non enim

Mori maluit: quæ scandali- zare. ætati nostræ dignum est (inquit) fingere, ut multi adolescentium arriscentes Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam simulationem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipiantur.

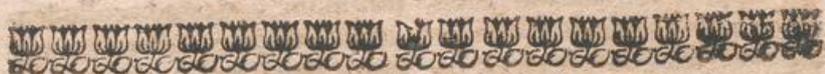
Majorem curam Eleazarus, qui unus de primoribus scribarum erat, habuit evitandi scandali pusillorum, quàm propria vitæ; Serio ex hoc monet meus Doctor Seraphicus; quàm periculosum sit, per scandalum perdere proximum, ostendit Eleazarus, legitur enim, quod se perdidit corporaliter, ne proximos perderet spiri-

S. Bonav.
serm. 2.
sc. 3.
Pent.

Augustinus: Eleazarus S. Augustinus maluit vitam suam tormentis obicere, quàm cuiquam perditionis Magister existere. Hæc Bonaventura.

Notate ergo venerabiles senes, & cogitate venerandam canitiem vestram, considerate Præsules & Principes, & cogitate dignitatis & nobilitatis vestræ eminentiam, perpendite Clerici & Religiosi, statûs, & professionis vestræ celsitudinem; recordamini Patres & Matresfamilias, obligationis vestræ magnitudinem; Cavete, cavete, ne culpâ vestrâ parvuli ducantur in captivitatem, & ne vos illis perditionis Magistri existatis, potius vitam vestram tormentis obicere parati sitis; potius vos corporaliter, quàm parvulos spiritualiter perdere eligatis. Cavete ne per vos blasphemetur nomen Domini, & ne blasphemare faciatis inimicos Domini, sed tali vitæ exemplo omnibus præluceat, ut per vos Deus glorificetur, & proximus ædificetur, ut conversi in fide magis stabiliantur, & non conversi ad fidem attrahantur, sic planctum Ecclesie nostræ militantis in terra convergentes in gradium, cum triumphante etiam gaudebitis in cœlis, Amen.

DISCUR-

DISCVRSVS X.

He.

Facti sunt hostes in capite ejus. *Thren.*

c. I. v. 5.

DE ANIMA.

In capite, id est, iuventute sua ab hostibus in captivitatem redacta, vix, malâ consuetudine circumvallata, liberationem sperare potest.

I. **A**D occupandam Provinciam, vel Regionem, primum solet esse studium subigendi & occupandi illius Pafsûs, seu Clausæ, qua accessus ad ipsam Provinciã intercluditur, & hostis arcetur, ne ipsa regionis viscera intrare possit: occupato autem tali propugnaculo, quod instar scuti totam protegebat regionis planitiem, facili etiam labore reliqua oppida, & castra potestati hostis subiguntur. Est Adolescencia, seu iuventus in homine quasi propugnaculum confinium, & castrum seu Clausa, per quam

accessus ad reliquos atatis gradus intercluditur, quare imprimis malignus hostis omnem in eo vim facit, ut hunc humanæ vitæ accessum seu passum occupet, ex quo totam facilè reliquæ vitæ partem potestati suæ subiiciet ... Et hoc ipsum est, quod de Anna peccatrice in morali sensu hic Propheta luget: Facti sunt hostes in capite ejus. Nam teste Doctore Seraphico, fiunt hostes in capite, quando in adolescentia quis incipit servire d'abolo. Hoc casu periculosè admodum succumbit anima, quando enim hostis sit in capite, diabolo faciliter datur totum tempus vi-

Iuventus est propugnaculum totius vitæ.

Hostis in capite.

L. 2

S. Bonav. hic. Id est in iuventute.

663

ta, quippe propugnaculo juven-
tutis semel in potestatem reda-
cto, & malæ consuetudinis ag-
gere circumvallato, vix è ho-
stium manibus captiva anima e-
ripienda speratur.

II. Quò vicinius hostibus est
propugnaculum, & quò plus ho-
stes illud assultibus, & arietibus

*Inventus
est propug-
naculum
totius vi-
tae.*

*Gen. c. 8.
v. 21.*

tentant, eò magis forti præsi-
dio, armis, & aggere ipsi pro-
videndum, & vigilanter custo-
diendum. Inter omnes homi-
nis ætates nulla hosti vicinior,
& ejus assultibus magis est ob-
noxia, quàm juvenus, utpote
cæteris ætatibus debilor, & ad
se dedendum pronior: Nam sen-
sus, & cogitatio hominum prona sunt
in malum ab adolescentia sua. Ex
illa enim ætate (ait Ambrosius)
crescit malitia, nam diligentia, &
studium peccandi incipit a juvenute,
ut puer, quasi infirmus, peccet juvenis
tamquam improbus, qui studiosè cu-
piat peccata committere, & in crimi-
nibus gloriatur. Quid multis?
Crescit ergo cum ætatibus culpa, af-
firmat Mediolanensis Antistes.

*Pfal. 128.
v. 1.*

Ex quo collige periculofas
variis ex capitibus juvenutis
conditiones, est namque confi-
ne hosti propugnaculum, sæpe
ab illo tentari solitum. Sæpe
expugnaverunt me à juvenu-
te, dicat nunc Israël, sæpe ex-
pugnaverunt me à juvenute
mea. Et tamen hoc propugna-
culum est inter omnia maximè

infirmum, & ad colluden-
dum cum hoste pronum, caput-
que cæterarum subsequendum
ætatum, ita ut juvenute occu-
patâ, firmitus semper radicetur
culpa, & cum ætatibus cres-
cat, seque in ea communiat ho-
stis, & quando fit in capite, fa-
ciliter datur totum tempus vitæ
diabolo.

*Illi hostis
est valde
infestus.*

Circumædificavit adversum me,
ut non egrediar, (deplorat porro
peccatrix anima) aggravavit com-
pedem meum. Et iterum: Con-
clusit vias meas lapidibus quadris, se-
mitas meas subvertit. Circumæ-
dificat hostis adversus animam
(ait Lyranus in morali) In con-
suetudinem peccatorum inducendo,
qui laqueus est impediens egressum à
peccato: sicut filum, quo tenetur avi-
cula per pedem ligata, impedit eam,
ne simpliciter avolet: Dehinc ag-
gravat compedem, per habitum
viciosum ex consuetudine acquisitum,
sed etli clamaverit per instinctum
Synderisis, remurmuranti peccato,
Exclulit orationem, ejus impe-
diens effectum per peccati recidivum,
denique concludit vias, proceden-
di in bonum, lapidibus quadris,
id est peccatis, que quatuor habent
angulos, scilicet Dei offensam, ob-
ligationem ad pœnam, gratuitorum
spoliationem, & naturalium vulnera-
tionem. Ecce qualiter hostis
occupatum infirmum juvenu-
tis propugnaculum firmiter cu-
stodiat, quomodo se in eo mu-
niat

*Thren. 3.
v. 7. v. 9.*

*Glossa
Moralis*

*Juvenutu-
tem capitâ
diabolus
munit, &
fortificat.*

*S. Ambr.
de Noë &
Arca: hic*

niat, ut etiam summa violentia impetu (consuetudinis agere & lapidibus quadris circumvallatus) expelli nequeat, nisi singulare divinae gratiae succurrat subsidium. Tamar-
 dum iudicat Mellissus Doctor, & difficile hoc negotium, ut dicere non vereatur: si tuis attenteris viribus tale erit, ac si in uno digitorum tuorum, torrentis impetum sistere, aut ipsum coneris Iordanem convertere retrorsum. Tantam molis erit admissum in juventute hostem, & inveterata a pueris vitia expellere, & extirpare.

III. Jam enim (uti porro deplorat anima) consuetudo, vetustam fecit pellem meam, quae tam facile abstergi, & deponi non valeat, & in ossa indurata est malitia, non tam facile flectenda. *Ossa ejus replebuntur vitii adolescentiae suae*, asserit Job; Et siquidem ad ossa usque penetraverit malum, & vitia in ossa induruerint, quae spes restat emendationis? aut nulla, aut planè exigua. Nam si vitia juventutis jam in ossa transferint, ad tumulum usque adherent: *Et cum eo in pulvere dormient.* Optimè hinc observandum, quòd patiens Propheta ossa juventutis vitii replenda memorat, nam infantes parvuli, molles instar cerae artus & pedes habent, ferendo corporis ponderi impares, & adhuc qua-

si flexiles & infirmos, ossa quippe nondum solidata sunt: Sed in juvenibus jam artus robusti, & ossa dura sunt, crescente virilis aetatis calore indies magis induranda. *Ossa dura* (ait ordinaria) *pravitatis est consuetudo, quae ossa cum eo in pulvere dormient: In pulvere dormire, est usque ad pulverem, id est, usque ad mortem ab iniquitate non cessare.*

Solent subinde morbis, & corrosinis defluxionibus molliores quaedam corporis partes uti hepar, pulmo, per febrim hecticam, & phthisin consumi, & decoqui, intestina per biliosos & inflammatos humores, & dissenteriam; partes carnosae per serpentis cancri ferocitatem, ossa verò semper in sua subsistent duritie, nisi violenta manu, ictu aut casu, non franguntur, & quidem fracta durius coalescunt, ad pulverem usque, totius corporis duratura, & vix in ipso sepulchro post multa lustra consumenda. Sic quoque defectus & vitia, quae nullam a juventute contraxerunt duritiam, & in ossa consuetudinis non coaluerunt, facile consumi, & aboleri poterunt, sed illa vitia quae pravitatis consuetudine jam ab adolescentia in ossa coaluerunt, non nisi magno, & vehementi impetu, & violentia rumpentur, in pulvere dormient, ad sepulchrum usque

sequentur. Et licet talis mundo mortuus in sepulchrum Religionis se deportari faciat, tamen adhuc in pulvere hujus sepulchri cum eo dormient, nulla temporum diuturnitate emollienda, sed violentis actibus contrariis conterenda, Ad id periculosa sunt adolescentia vitia, consuetudine indurata, cum annis indies crescentia.

IV.

Iob. c. 3.
v. 12.

Detestatur
Iob
nativitatem
suam

S. Greg.
& glossa.

Detestatur nativitatis suae exordium vir patiens, morte se praefocandum exoptans: *Quare non in vulva mortuus sum? Egressus ex utero non statim perii? Cur exceptus genibus? Cur lactatus uberibus? Sed quorum haec detestatio, & propriae nativitatis maledictio? An quia tot mala sustinenda patienti Prophetae incumbent, impatientiae succumbens, se non natum optabat? Altiora longè mysteria, & doctrinas hinc eruit magnus Gregorius, & cum eo glossa, qui non nascentis corporis, sed exorientis, & crescentis culpa exordia, & progressus detestatur. Partus quippe infelix culpa in utero adhuc conclusus, est *Culpa latens*, digna, quae diris omnibus devoveatur, adhuc autem detestabilior & nocivior, si à mente transeat in ipsum opus consummatum, & apertum; maximè autem detestanda, si genibus excepta ad-*

huc uberibus lactetur, quod fit, dum culpa consuetudinibus firmatur, *Id est culpa posthac & fallis excusationibus & fiducia, lactanda, &c. Exclamat ergo gemebundus Propheta: Quare non in vulva mortuus sum, hoc est: In ipsa occultata per peccationem peccati? Et postquam in lucem prodiit culpa mea, & in opus consummatum, cur saltem exceptus genibus? Id est, cur me etiam consuetudo suscepit? Cum enim culpa in usum venerit, etiam animus, etiam si appetat, debilius resistit, quia quot vicibus prava frequentationis astringitur, quasi tot vinculis ad mentem ligatur: Et inde sequitur, quod vitia post partum excepta, & lactata crescant, & indurentur, & indurata tanquam ossa, cum eo in pulvere dormiant, impleta vitis adolescentiae.*

Glossatur in hunc passum V. Glossa moralis: illis sapientissimi Salomonis verbis *Proverbum est: Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea: 20.* Hic versus, uti doctrinis moralibus est gravidus, ita variis lectionibus, ac interpretationibus famosus. Nam Hebraei sic habent: *Dedica, vel imitia puerum, ad os via, &c.* Graeca, *Complut: & Regia, dedica, vel innova; Chaldaica versio legit, crudi adolescentem; Cajetanus, assuefac puerum.*

Ac imprimis considerandum occur-

occur-

occurrit Tò *juxta viam suam*, vel (ut Hebræi habent) *juxta os viae*. Vatablus, vertit, Bivium; *Initia*, inquit, *puerum juxta bivium viae suae*. Puer enim ad annos discretionis perveniens, est quasi in bivio virtutis & vitij, unde si viam virtutis ineat, usque ad senium perseverabit; sin viam vitij capessat, in senio eam non deseret: Non recedet ab ea; maximè ergo attendendum pueris, dum ad hoc bivium illucescente rationis lumine perveniunt.

Porro Hebræa lectio, ad altaris seu templi dedicationem alludere videtur, dedica puerum: sicut enim Deo dedicantur altaria & templa, sic pueri, (qui juxta S. Bonaventuræ opinionem, quasi *pueri* dicuntur) in pura sua, & intemerata pueritia Deo dicandi sunt, ut sic cum annis Deo tanquam Creatori suo in virtutibus semper accrescentes, in charitate firmius indies radicentur, & fundentur. Quocirca docet Angelicus, puerum, cum incipit uti ratione, teneri converti ad Deum, per actum fidei, amoris, & Religionis, ei se offerendo, vitamque omnem dedicando, sub pœna peccati mortalis.

Nec minùs plausibilis est illa versio, seu lectio: *Initia puerum*: uti tyrones ad bellum initiari solent, in tractandis armis ex-

ercendi. Maximè autem hoc verbum initiare, tam in testamento veteri, quàm novo adhibetur pro institutione, & consecratione alicujus personæ ad servitium Dei, unde Clerici, & Sacerdotes sacris initiati dicuntur. Imprimunt autem in novo testamento sacri ordines minores characterem indelebilem, ita ut sacro quis Subdiaconatus, diaconatus, vel Presbyteratus ordine initiatus, Characterem in anima sua indelebilem gerat, nullâ ætate, imò nec ipsâ morte delebilem. Initiari puerum jubet Salomon, id est, Deo consecrari, bonæ enim doctrinæ, & mores puero inculcati, ita penetrant in ipsam animam, ut characterem quasi indelebilem imprimant, etiam cum senuerit non recedet ab eo, & cum eo in pulvere dormiet, non cum annis eradendus, sed magis ampliandus, & augendus.

Videmus subinde cucurbitis, aut etiam teneris arborum corticibus literas, aut figuras subtiliter incidi, qui characteres succrescente fructu, vel plantâ, non solum non delenter, sed etiam indies in majorem excrescunt formam. Sic etiam bonis characteribus initiata juvenus, semper illos etiam in summa ætate conservabit, etiam cum senuerit, non recedet

*Character
in de libris*

*Cucurbita
ea servat
incisionem.*

*Est ad
Bivium
constituta*

*Initiare
idem
quod consecrare.*

S. Thom.
1. 2. q. 89
a. 6. in
corp.

VI.

det ab eis, sed etiã cum crescen- te crescent, sive boni, sive mali, & deformes sint illi caracte- res teneræ ætati olim impressi, qui ab incunabulis usque ad se- pulchrum mortuos consequun- tur.

VII.

Imbuere
solaribus.

Verti etiam potest hebræum illud verbum *chanoch*, *imbue puerum*, ut alludatur (inquit Cornelius) ad pannos, qui in tinctura suis coloribus imbuun- tur: Est juvenus sicut tabula rasa, ad omnes figuras, & sicut materia prima ad omnes for- mas, & sicut lana munda & al- ba, ad omnes colores recipien- dos apta. Sed ubi tabula semel depicta, materia formã vestita & unita, lana colore imbuta est, tam facile se mutari non pati- untur. Egregiè ad propositum nostrum Divus Hieronymus: *Difficiliter et aditur, quod rudes ani- ni perbiberunt; Lanarum conchyliis, quis in pristinum candorem revocet? Recens testa diu, & saporem retinet, & odorem, quo primum imbuta est.* Imbue ergo puerum, sapore, odore, & colore bonorum mo- rum, & virtutum, nam si noci- vum saporem ebrietatis, fœda phantasmata lasciviæ, tetrum colorem livoris, & invidiæ contraxerit, etiam cum senue- rit, non recedet ab eis.

VIII.

Innovare
quid?

Denique si illam versionem *innova puerum*, sequi lubet, nec eam morali suo mysterio caret, si

ad novalia attendere velimus; nam agri novi, qui arantur, fer- untur, occantur, copiosam se- getem afferunt, inculti autem non nisi zizania ferunt, nam ex eo, quo Deus maledixit ter- ræ, ut spinas & tribulos ferret, Adami peccato quasi infecta non nisi cultrice manu median- te, bonos fructus afferet; Sic & juvenus peccati originalis fo- mite corrupta, de se nil nisi spi- nas & tribulos vitiorum germi- nare novit, ut ergo bonam & copiosam virtutum segetem ferat, mens pueri aranda, oc- canda, & serenda est bonis præ- ceptis & moribus. Huc facit illud Ieremiæ: *Novate vobis nova- le, & nolite serere super spina. Fru- stra seminantur virtutes in cor- de viri, quod spinis vitiorum jam inhorruit, sed licet aratro quis vertere terram velit, inof- fenso pede transire vepres, & spinas non licet, sed magna vi, & serio tunc res agenda, appli- candus nempe ignis ad combu- rendum, & tum demum aratro scindendum solum, & cinis fru- tetorum ac spinarum, terræ tu- mulandus, & obtegendus est; tanto labore & sudore opus est, ad cor inveteratum, & spinis vitiorum horridum, excolen- dum, igne & ferro opus est, ad faciendum novale hujusmodi, & renovandum hominem in vitijs inveteratum, cum tamen*

Novalia
facienda.

Ierem. c.
4 v. 4.

Ager iam
spinis hor-
ridus dif-
ficiliter
innovan-
tur.

juve-

juvenis facile innovetur, senectus autem & senes innovari quasi nequeunt: Nam Diogene teste, idem quasi est, *mederi mortuo, & senem docere.* Et senex ille stultus apud Theogenem, impatiens ab alio doceri, dixit: *Ne doceas, atas me facit indoctum.* Quibus assentitur Seneca: *Grandior atas, dura, & intractabilis, non potest reformari.* Epist. 25. *tenera finguntur.* Lutum enim tenerum in quamvis formam componet figulus, at ubi induruit vel diturnitate temporis, aut frigore, aut in fornace, frustra in reformanda forma laborabit figulus. Ramus tener facile flectitur, & ligatus, vel in orbem, vel sursum, vel deorsum crescit, prout ligantis manus direxerit, sed rursus jam annis & robore durus, flecti nequit: grandior enim atas dura, & intractabilis. Cum puer non flectitur ad virtutes, factus adolescens juxta viam suam, etiam cum tenuerit, non recedit ab ea.

IX.

Bene ergo Cajetanus praefatum passum vertit: *Assuefac puerum; nam bonae consuetudines, & mores pueritiae instillati, etiam reliquas vitae aetates in bono nutriunt, & confortant, hinc pulchrè Clemens Alexandrinus juventutem uberis titulo decorat: Est, inquit, in nobis uber aetatis, ipsa juvenus.* Uti enim infans maximè illius genium

P. Franc. Josephi Op. LV.

imbibit, cujus lac sugit, & matris nutricis, quàm matris humorem attrahit, illique humores simul cum lacte hausti, infantem non tantum nutriunt, sed usque ad pulverem & mortem inhaerent, sic juvenus est quoddam uber, & nutrix reliquarum aetatum, quæ lacte suo has nutrit, quale modò lac, quales humores, & mores juvenus praeberit reliquis aetatibus, tales hæc servabunt, genium potius nutricis, juvenutis, quàm profapia, & parentum secutura. Magnum hoc videtur paradoxum, & inversus naturæ ordo, quòd infans & puer virum, ac senem nutriat, ac lactet? sed non miratur, qui posteriores hominis aetates, ipsamque senectutem ab infantia quasi generati, & à multiplicatis infantiae annis pueritiam, à pueritia adolescentiam, ab adolescentia juventutem, ab hac aetate virilem, & tandem ab ista senectutem ipsam procedere, adeoque juventutem senectutis stipitem, matrem, ac nutricem esse intelligit, à qua alia aetates lac suum, & morum nutrimentum accipiunt, ab illa proinde malè nutritæ & lactatæ, meritò cum B. Job conquerendo exclamant: *Heu cur lactatæ sumus uberibus, & nutritæ infecto & maligno lacte juvenutis nostræ.*

juvenus est uber aetatis.

Lactat. reliquas aetates.

Est hæc mater, & nutritæ.

Quæ cum ita sint, uti revera sunt,

M

sunt,

Senex doceri non potest.

Senec. l. 3. Epist. 25.

Flecti nequit.

Clemens Alexandrinus, paedagog. c. 5.

sunt, summa pueritiæ & juven-
tutis habenda ratio, & siquidem
nutricibus nocivi subtrahuntur
cibi, copiosus vini haustus de-
negatur, effervescentis iracun-
diæ ardor inhibetur, ne ejusce-
modi biliosi, aut nocivi humo-
res in ipsa ubera, & ab uberibus
cum lacte in partum transeant,
sic merito à juventute (quæ nu-
trix est aliarum ætatum) ar-
cenda ebrietas, nocivi ardores
veneris repellendi, bilis ira-
cundiæ expurganda, ne in nu-
tricis ubera, & ab uberibus cum
lacte in senectutem mali tran-
seant humores, posthac incu-
rabiles: Nam adolescens juxta
viam suam, etiam cum senue-
rit, non recedet ab ea.

X.

Et hæc est ratio, quare Deus
æquè, ac malignus spiritus tam
ardenter de juventute hominis
occupandâ decertent, & qui-
vis, hujus dominium alteri præ-
ripere contendat, quia nempe
juventus est nutrix, est propug-

naculum, & caput reliquarum
ætatum, & occupanti caput sa-
criter datur totum tempus vitæ, te-
ste Doctore Seraphico. Agite
ergo parentes, agite juventutis
Curatores, caput hoc servate
Deo, & à tentatore intactum
conservate; Fovete hanc reli-
quarum ætatum nutricem, tan-
quam pupillam oculorum vest-
rorum, defendite ab hostium
incurisibus hoc propugnacu-
lum, circumducite murum &
antemurale virtutum, & bono-
rum morum, indefessas agite
excubias, ne hostis fiat in ca-
pite, & confinium ætatum pro-
pugnaculum expugnet, sed in
fide firmum, in spe erectum, in
charitate radicum, & omni
virtutum genere circumseptum,
omnes hostiles insidias & insul-
tus animosè reiiciat, & solum
creatorem sui possessorem, &
rectorem recipiat, cum quo si-
ne fine vivat, & regnet,
Amen

Inventum
su. i. i. d.
observan-
dum.

DISCUR-